

Kuluttajaturvallisuus ja moottoriurheilu – turvallisuusasiakirjan laadinta

Tässä dokumentissa käydään seikkaperäisesti läpi kuluttajaturvallisuusasetuksen 1110/2011 mukaisen turvallisuusasiakirjan laadinta moottoriradoilla ja moottoriurheilutapahtumissa.

Kuluttajaturvallisuus ja moottoriurheilu – turvallisuusasiakirjan laadinta

Dokumentin tavoite:

Tässä dokumentissa käydään seikkaperäisesti läpi kuluttajaturvallisuusasetuksen 1110/2011 mukaisen turvallisuusasiakirjan laadinta moottoriradoilla ja moottoriurheilutapahtumissa. Tavoite on, että lukija pystyy täyttämään näiden ohjeiden mukaan tarvittavat asiakirjat.

Taustaa

Kuluttajaturvallisuuslaki (tuttavallisesti Kutu-laki) on ollut voimassa suurin piirtein nyky muodossaan vuodesta 2012. Vuonna 2016 valvova viranomainen vaihtui - ennen valvontaa suorittivat kuntien kuluttajaturvallisuusasiamiehet. Nyt valvojana on Turvallisuus ja kemikaalivirasto, Tukes. Tukes on panostanut paljon resursseja moottoriurheilun turvallisuuden edistämiseen jakamalla mm tiedotteita, osallistumalla työryhmätyöskentelyyn ja suorittamalla valvontaa. Tukesin ensimmäisen tiedotteen otsikko oli "Moottoriurheilusta ja näytösajoista voidaan poistaa vaarat". Miten tämä ja moottoriurheilu ulosajoinen ja kaatoineen voidaan yhdistää? Tähän kysymykseen paneudutaan tässä dokumentissa.

Kutu-lain mukaan Tukes voi pyytää toiminnan turvallisuusasiakirjat nähtäväksi harkintansa mukaan koska tahansa. Tukesin keinovalikoima, jos he toteavat toiminnan turvallisuuden olevan puutteellista, on vahva: Toiminta voidaan jopa keskeyttää tai kieltää. Toimintaa saa jatkaa kun Tukes toteaa sen täyttävän turvallisuusvaatimukset.

Kuluttajaturvallisuuslain mukaan

Huolellisuusvelvoite: Toiminnanharjoittajan on olosuhteiden vaatiman huolellisuuden ja ammattitaidon edellyttämällä tavalla varmistauduttava siitä, että kulutustavarasta tai kuluttajapalvelusta ei aiheudu vaaraa kenenkään terveydelle tai omaisuudelle.

Velvollisuus tietää ja osata: Toiminnanharjoittajalla on oltava riittävät ja oikeat tiedot kulutustavarasta ja kuluttajapalvelusta, ja hänen on arvioitava niihin liittyvät riskit. Tähän liittyy velvollisuus pitää kirjaa onnettomuuksista ja vaara- ja likipitäen tilanteista.

Palvelun tarjoajan on laadittava turvallisuusasiakirja. Asiakirjan sisältöön paneudutaan myöhemmin

Ilmoittamisvelvollisuus: Jos toiminnanharjoittaja saa tietoonsa tai hänen tulisi ammattitaitonsa perusteella hallussaan olevien tietojen perusteella pystyä päättelemään, että kulutustavarasta tai kuluttajapalvelusta aiheutuu vaaraa jonkun terveydelle tai omaisuudelle, hänen on ilmoitettava tästä välittömästi Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle.

Tämä kohta velvoittaa ilmoittamaan onnettomuuksista ja likipitäen tilanteista sekä raportoimaan jos joku havaitsee toimintaa josta voi aiheutua vaaraa.

Tietojen antaminen kuluttajille: Toiminnanharjoittajan on selkeällä ja ymmärrettävällä tavalla annettava kuluttajille ja kuluttajiin rinnastettaville tarvittavat tiedot, jotta he pystyvät arvioimaan kulutustavaroihin ja kuluttajapalveluihin liittyvät vaarat.

Mitä ja kenen täytyy tehdä?

Lain mukaan meidän (me = rata-alueen haltija, yksittäisen tapahtuman järjestäjä) on laadittava seuraavat asiakirjat:

Pelastussuunnitelma

Tausta: Pelastuslain 16 §:n mukaan yleisötilaisuuksiin ja muihin tapahtumiin, joihin osallistuvien ihmisten suuren määrän tai muun erityisen syyn vuoksi sisältyy merkittävä henkilö- tai paloturvallisuusriski, tilaisuuden järjestäjän on laadittava pelastussuunnitelma
Asetuksesta pelastustoimesta 1 § kohdassa 7 mainitaan, että moottoriradalle on aina tehtävä pelastussuunnitelma.

Turvallisuusasiakirja

Tausta: Kuluttajaturvallisuuslain 7 §:n mukaan asiakirja on laadittava moottoriurheilulle

- Karting rata
- Tapahtuma, joka sisältää merkittävän riskin, josta toteutuessaan voi aiheutua vaaraa jonkun turvallisuudelle palveluun osallistuvien ihmisten suuren määrän tai muun erityisen syyn vuoksi.

Tukesin ohje on, että suurena ihmismääränä voidaan pitää tilannetta, jossa paikalla on yhtä aikaa yli 2000 henkilöä. Muuna erityisenä syynä voidaan pitää mm moottoriurheilua. Nopeus ja sen nopeat muutokset, kuten törmäykset, aiheuttavat suuren loukkaantumisvaaran.

Sekä kuluttajaturvallisuuslaki että pelastuslaki mahdollistavat sen, että vain toinen dokumentti (joko turvallisuusasiakirja tai pelastussuunnitelma) pitää laatia. Dokumentin nimellä ei ole väliä, tärkeää on, että dokumentissa lakien ja asetusten edellyttämät tiedot.

Pelastussuunnitelman ja turvallisuusasiakirjan idea on, että ao. dokumenteissa on määritelty kiinteiden suorituspaikkojen (=moottoriratojen) turvallisuuden kannalta oleelliset elementit huomioiden sen, että ne kattavat kaiken toiminnan, mitä rata-alueella tapahtuu. Kilpailujen osuus ratojen aukioloajoista on huomattavan pieni.

Pelastussuunnitelma pitää hyväksyttää alueen pelastusviranomaisilla kun taas turvallisuusasiakirjaa ei tarkastutaa millään viranomaisella. Lausuntoja sille voi tuki pyytää mm Tukesilta. Kumpikin asiakirja tulee viranomaistarkasteluun siinä vaiheessa, kun rata-alueella tai yksittäisessä tapahtumassa (kuten rallissa) tapahtuu viranomaistutkintaan johtava onnettomuus. Mikäli asiakirjojen todetaan olevan tutkintavaiheessa

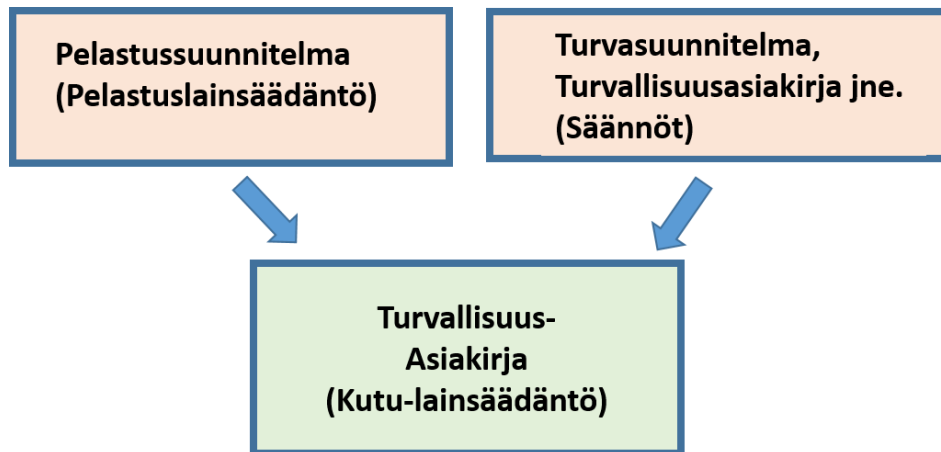
puutteellisia tai niiden puuttuvan kokonaan seuraamukset tapahtuman järjestäjälle / alueen haltijalle ovat ikäviä.

Ensiapusuunnitelma

Tausta: Pelastuslaki 379/2011 14 ja 16 §, pelastusasetus 407/2011 3 §)

Yleisötapahtumiin on laadittava liitteen 1 mukainen suunnitelma; mm Helsingin sairaanhoitopiiri edellyttää suunnitelman täyttämistä.

Termi ensiapu on epäselvä. Useassa paikassa ensiapu tarkoittaa sitä toimintaa, mitä me tilaamme (ostopalveluna) palokunnalta ja ambulansseilta (ml. lääkäri) . Eräin paikoin ensiapu tarkoittaa lähinnä SPR:n toimintaa. Lain edellyttämä suunnitelma käsittelee ensin mainittua toimintaa.

Yksi dokumentti / rata-alue on riittävä. Tapahtumakohtaisesti pitää tehdä pelastuslaitokselle pelastussuunnitelma (tai samat tiedot omaava asiakirja), tapahtumailmoitus poliisille ja ensiapusuunnitelma pelastussuunnitelman liitteeksi.

Näiden lisäksi on tietenkin laadittava myös moottoriurheilun sääntöjen edellyttämät asiakirjat. Paras tilanne on se, että sääntöjen edellyttämät turvasuunnitelmat ja muut asiakirjat nojautuvat turvallisuusasiakirjaan.

Miksi AKK ei julkaise kuluttajaturvallisuusasiakirjamallia, johon kukin toimija voisi täyttää itseään koskevat tiedot ?

Kysymyksen vastaus koostuu kahdesta seikasta:

1. Suomen moottoriradat ja rata-alueet ovat keskenään hyvin erilaisia. Pienemmillä rata-alueilla on vain yksi rata (karting, jokkis jne.) ja suurimmilta löytyy lukuisa joukko erilaisia ratoja (karting, supermoto, pienoisauto, jokks/rc, ralli-ek, speedway, motocross jne.). Eräillä radoilla on toimintaa

päivittäin kun taas osaa käytetään vain muutama kerta kaudessa. Ratojen rakenteet, rakennukset ja ympäristöolosuhteet ovat erilaisia. Yhtenäisen mallin tekeminen näille kaikille on todettu haasteelliseksi.

2. Turvallisuuden kehittäminen on jatkuva prosessi. Asiakirjoja laadittaessa kannattaa kertaalleen paneutua myöhemmin kohdassa "Vaararekisteri" esittelyihin seikkoihin. Kerran tehty perusteellinen työ kantaa hedelmää jatkossa – turvallisuus kohenee ja dokumentoitujen faktojen avulla turvallisuuden kehittäminen helpottuu.

Kertakäyttöisillä suorituspaikoilla, kuten rallien erikoiskokeet, tilanne on osin toinen – niillä on lainsäädännön kannalta vähemmän muuttujia.

Kuluttajaturvallisuusasiakirjan täyttäminen

Seuraavassa käsitellään kohta kohdalta lain ja asetuksen edellyttämän kuluttajaturvallisuusasiakirjan täyttäminen. Esitys pohjautuu vuonna 2017 Hyvinkään Vauhtipuistossa tehtyyn pilottiprojektiin. Projektissa täytettiin asiakirja ja laadittiin asetuksen vaadittama vaararekisteri ja tapahtumakirjanpitopohja. Hyvinkään Vauhtipuistossa toimijoina ovat Hyvinkään Moottorikerho (HyMK) ja Hyvinkään Urheiluautoilijat (HyUA). Pilotissa oli mukana myös Tukes, Keski-Uudenmaan pelastuslaitos, AKK-Motorsport (AKK) ja Suomen Moottoriliitto (SML).

Toiminta Vauhtipuistossa on monipuolista käsittäen mm. motocrossin, speedwayn, jokamiesluokan, rallicrossin, rallin, autosuunnistuksen, kartingin, pienoisautoilun ja supermotot. Harjoittelu- ja koulutustoiminta on laajaa ja aluetta vuokrataan myös runsaasti eri ulkoisille toimijoille. Alueella on järjestetty tapahtumia polkupyöräkilpailuista motocrossin MM-osakilpailuun.

Tehdyn pilotin kokemusten perusteella AKK toteutti alkuvuodesta laajan infotilaisuuksien sarjan (10 tilaisuutta, 234 osallistujaa). Tämä materiaali perustuu myös näistä tilaisuuksista saatuun palautteeseen ja niissä käytyihin keskusteluihin.

Valtioneuvoston asetus 2011/1110 eräitä kuluttajapalveluja koskevasta turvallisuusasiakirjasta mahdollistaa onneksi sen, että kaikkia asetuksessa mainittuja seikkoja ei tarvitse - sikäli kun ne ovat erityisestä syytä palvelun osalta tarpeettomia – mainita asiakirjassa.

Asiakirjan yleistiedoissa kannattaa mainita sisältääkö asiakirja pelastussuunnitelman edellyttämät tiedot.

Vakuutustiedot kannattaa myös kirjata (ja ylläpitää) yleistietoihin – niitä tarvitaan tapahtumakohtaiseen pelastusilmoitukseen.

AKK-Motorsport ry:n luvalla järjestettävässä toiminnassa on voimassa seuraavat vakuutukset:

- Lisenssitapaturmavakuutus
- Liikunnan toiminnanvastuu ja vapaaehtoistyöntekijöiden tapaturmavakuutus
- Kilpailun järjestäjän vastuuvakuutus
- Kilpa-autoissa on pakollinen liikennevakuutus

Asiakirja kannattaa pitää lyhyenä ja tehdä useita liitteitä. Kun asiakirja on lyhyt on toivoa, että joku – kuten esimerkiksi radan vuokraaja - jaksaa lukea sen läpi. Lisäksi ylläpito on helppoa – asiakirjaa ei tarvitse muuttaa – vain liitteitä. Hyvinkään liiteluettelo näyttää tältä:

Liite 1	Hyvinkään Vauhtipuiston Kartta
Liite 2	Vaararekisteri
Liite 3	Yleisötapahtuminen myyntipisteiden ja rakenteiden turvallisuusjärjestelyt
Liite 4	Rakennusluettelo
Liite 5	Moottoriratojen turvallisuusperusteet
Liite 6	Toimitsijaohje RC-rata
Liite 7	Tilapäinen leiriytyminen
Liite 8	Radantarkastus karting 2016
Liite 9	Radantarkastus RC 2015
Liite 10	Turvatarkastus RC 2014
Liite 11	Radantarkastus MC 2016
Liite 12	Tapahtumaloki
Liite 13	Rataohjeet MK
Liite 14	RC-radan ohjetaulu
Liite 15	Karting-radan ohjetaulu
Liite 16	RC-radan käyttö sopimus 2018

Asiakirja tehtiin suoraan asetuksen 1110/2011 2 §:n listan mukaan. Seuraavassa kerrotaan miten kukin kohta täytettiin.

Asetuksen 2 § kohdat 1 ja 2 - Palvelun tarjoajan nimi, kotipaikka ja yhteystiedot

Nämä tiedot on hyvä pitää ajan tasalla! Asetuksen mukaan toiminnalla on oltava vastuuhenkilö. Yhdistyslain mukaan se on yhdistyksen puheenjohtaja ellei muuta sovita (kirjallisesti)

Todellinen vastuu selviää tapauskohtaisesti – jos niin pitkälle joudutaan – eri oikeusasteissa.

Vastuukysymys on herättänyt runsaasti keskustelua. Vastuun jakautuminen kahteen osaan on tärkeää oivaltaa:

- Lakien ja asetusten mukainen vastuu
- Moottoriurheilun sääntöjen mukainen vastuu.

Kun kilpailun toimihenkilö tai kilpailija rikkoo sääntöjä asia etenee periaatetasolla

- Tuomaristo käsittelee
- (Asia käsitellään vetoomuksena)
- Lajiryhmä käsittelee
- Hallitus päättää
- (Urheilun oikeusturvalautakunta)

Kun kilpailussa tapahtuu vakava onnettomuus lain mukaan

- Poliisi tutkii
- Muut viranomaiset (kuten Tukes) antavat tarvittaessa lausuntoja
- Syyttäjä suorittaa syyteharkinnan ja niin katsoessaan syyttää
- Eri tuomioistuinnasteet tekevät tarvittaessa päätökset

Jälkimmäisessä tapauksessa mahdolliset tuomiot tulevat rikoslain perusteella. Asian koko ketjun mukainen käsittely vie aikaa toteutuneiden tapausten perusteella vuosia.

Oma lukunsa on sitten vakuutus päätösten vastuunjakautuminen. Niissä on käytännössä ollut tapauskohtaisia tulkintoja. Niihin emme kuitenkaan puutu tässä yhteydessä.

Vastuuvapauslausekkeet kuten ”tiedän ajavani omalla vastuulla” ei muuta vastuuta pois toiminnan harjoittajalta – vastuu määräytyy viime kädessä lakien mukaan.

Hyvä on myös tiedostaa, että säännöt ovat reaali maailmassa voimassa vain kilpailuissa - murto-osan radan aukioloajoista. Lait ja asetukset sekä niiden pohjalta annetut viranomais määräykset ovat voimassa aina.

Asetuksen kohdat 3, 4 ja 5 - Ennakoitavat vaaratilanteet ja niiden mahdolliset seuraukset, toimenpiteet vaaratilanteiden ehkäisemiseksi ja ohjeet ennakoituja onnettomuus-, vaara- ja vahinkotilanteita varten.

Otsikon mukaiset vaarat ja niiden vaatimat toimenpiteet kirjataan vaararekisteriin.

Vaararekisteriä ylläpidetään jatkuvasti ja sinne lisätään tarvittaessa uusia asioita. Vaararekisteriin paneudutaan myöhemmin tässä dokumentissa.

Asetuksen kohta 6 - Palvelun tarjoamisessa mukana olevien turvallisuusasioihin liittyvä perehdyttäminen ja kouluttaminen sekä mahdolliset pätevyys- ja koulutusvaatimukset.

Radanvuokrasopimukseen on hyvä liittää radankäyttöohjeet. Ohjeet jakaantuvat kahteen osaan riippuen siitä onko kyseessä radan vuokraaja (esimerkiksi seura omia kisojaan varten) vai yksittäinen harjoittelupäivään osallistuva henkilö. Liitteessä 2 on esimerkkejä asioista, joita kannattaa pohtia tässä kohtaa.

Hyvinkään pilotin havaintojen perusteella perehdyttämiskokonaisuus kannattaa jakaa kolmeen osaan:

- Kilpailijat ja varikkoväki
- Toimitsijat
- Yleisö

Hyvinkäällä toimitsijoiden perehdyttäminen ja kouluttaminen toteutuu näin:

Kilpailut

- Vaativien tehtävien toimitsijalisenssit, kolmiportainen toimitsijakoulutus
- Sääntökirjan säännöt ja täydentävät tiedotteet
- Toimitsijaohje, myyntipisteohje, tilapäinen leiriytyminen (liitteet 3,4 ja 5)
- Suulliset ohjeet
- Kuulutus
- Kilpailun aikaiset ohjeet mm radiolla ja ilmoitustaululla

Harjoitukset

- Suulliset ohjeet

Yleisöä on hankalaa lähteä ”kouluttamaan” – perehdyttäminen tehdään ”huomaamattomasti” näillä ratkaisuilla:

Kilpailut

- Järjestyksenvalvojen ohjeet
- Opastaulut
- Käsiohjelmassa olevat ohjeet
- Kuulutus
- Henkilökunnan tunnistettavuus (esim. vaatetus)

Harjoitukset

- Radan rakenteellinen turvallisuus (katsomovallit, aidat), opasteet

Tämän asetuksen kohdan täyttäminen silloin kun toimitaan rata-alueiden ulkopuolella on haastavaa. Esimerkiksi ralli-EK:n varrella olevien katsojien sijoittumisen valvonnassa on paljon kehittämistä.

Asetuksen kohta 7 - Palvelussa käytettävät tilat, rakenteet, välineet, reitit, eläimet, henkilönsuojaimet ja muu tarpeisto sekä niitä ja niiden huoltoa ja kunnossapitoa koskevat vaatimukset.

Alueesta kannattaa laatia kartta, jossa on näkyvissä

- Radat ja tiet
- Varikot ja katsomot
- Rakennukset
- Ambulanssin noutopaikka
- Pelastus- ja poistumistiet
- Sammuttimet ja ensiapukaappien sijainnit
- Helikopterin laskeutumipaikka

Tämä kohta on välttämätön mikäli turvallisuusasiakirja sisältää myös pelastussuunnitelman edellyttämät tiedot. Pelastussuunnitelmaan tarvitaan myös rakennusluettelo.

Tässä esimerkkejä alueen kunnossapitoa vaativista kohteista:

- Kulkuväylien kunnostus
- Lokasäiliöiden tyhjennys ja öljynerotuskaivojen huolto
- Jätevesipumppaamon huolto
- Kiinteistöjen huoltokirjat
- Ympäristöluvan mukainen jätteiden käsittely.
- Pohjaveden näytteenotto

Toimenpiteet kannattaa dokumentoida (huoltoloki) jälkeenpäin tehtävien tarkkailujen ja mm ympäristöluvan mahdollisesti vaatimien raporttien takia.

Asetuksen kohta 8 - Palvelun tarjoamiseen liittyvät olosuhterajoitukset

Tässä on luettelo Hyvinkään Vauhtipuiston olosuhterajoituksista. Jokaisella rata alueella ja eri tapahtumista lista lienee ainakin osin erilainen.

Luonnonolosuhteet

- Keli, lumi, liukkaus, runsas sade, ukkonen, kova tuuli/myrsky, kylmyys, sumu
- Pimeys

Ympäristöluvan rajoitukset

- Toiminta-ajat
- Päästöt maaperään, öljypohjaiset nesteet, maantiesuola, muut vaaralliset aineet
- Melupäästöt

Toiminta lähialueella

- Lentokentän tapahtumat ja toiminta, puolustusvoimien toiminta

Asetuksen kohta 9 – Palvelun suurin mahdollinen turvallinen asiakasmäärä eri olosuhteissa sekä palveluun osallistuvien terveydentilaa, fyysistä kuntoa, kokemusta, koulutusta ja muita vastaavia seikkoja koskevat vaatimukset

Hyvinkään pilotin havaintojen perusteella kokonaisuus kannattaa jakaa kahteen osaan:

- Asiakasmäärä, tapahtuman osallistujat ja yleisö
- Kunto, kokemus, koulutus

Näitä kahta osaa kannattaa edelleen tarkastella kahden ryhmän kannalta:

- Yleisö
- Kilpailijat

Toimitsijoita ei kilpailuihin ole ehkä SM-kisoja lukuun ottamatta ollut tyrkällä liaksi- kaikki vapaaehtoiset mahtuvat alueelle. Toimitsijoiden kunto, kokemus jne. huomioidaan etsittäessä soveltuvia henkilöitä eri tehtäviin.

Yleisö

Kilpailut

- Katsomoalueet laajat (RC –radalle mahtuu yli 20 000 katsojaa) , rajoituksia: Pysäköinti ja kulkureitit suurille yleisömäärille

Harjoitukset

- Ei rajoituksia

Yleisön osallistuessa tapahtumaan pitää turvallisuudesta huolehtia erityisen tarkasti.

Toimitaan ohjeellisesti radantarkastuksen mukaan.

Mikäli kyseessä on totaalisesti alueen normaalista toiminnasta poikkeava tapahtuma – kuten stunt-show - kannatta edellyttää, että poikkeavan toiminnan järjestäjä laatii oman ao. esitystä koskeva turvallisuusasiakirjan ja toimii sen mukaisesti.

Kilpailijat

- Ajoneuvojen määrä radantarkastuksen mukaan.
- Varikkotilojen riittävyys
- Liitteeksi laitetaan radantarkastusdokumentit –siellähän on määritelty mm. yhtäaikaisten radalla ajavien kilpailijoiden määrä.

Asetuksen kohta 10 - Palvelun vaikutuspiirissä olevien muiden kuin asiakkaiden turvallisuuden varmistamiseksi tarpeelliset toimenpiteet

Hyvinkään Vauhtipuistossa muita kuin asiakkaita ovat

- Alueella liikkuvat satunnaiset kulkijat kuten ulkoilijat. Tarvittavat toimenpiteet on lueteltu vaararekisterin kohdassa ”katselijat”
- Lähialueiden asukkaat (meluhaitat). Tarvittavat toimenpiteet on lueteltu ympäristöluvassa.
- Tilapäisistä liikennejärjestelyistä aiheutuvat haitat muulle kuin tapahtumaan liittyvälle liikenteelle.

Hyvinkäällä, kuten yleensäkin rata-alueilla päästään tässä kohdassa helpolla. Silloin kun mennään muualle kuin radoille satunnaisista kulkijoista syntyy enemmän haastetta. Parhaat keinot välttää esimerkiksi rallin EK:lle yllättäen jopa autolla tupsahtavien henkilöiden liikkuminen ovat huolellinen etukäteissuunnittelu, tiedottaminen ja riittävä valvonta.

Asetuksen kohta 11 - Miten erilaiset onnettomuus-, vaara-, ja vahinkotilanteet kirjataan ja miten näin kerättyä tietoa käytetään hyväksi turvallisuustoiminnan kehittämisessä.

Hyvinkäällä vuonna 2017 asetuksen kohta toteutettiin sääntökirjan mukaan seuraavasti:

Autot:

- Kilpailuissa kirjataan kilpailun johdon määräämät musta, mustavalkoiset ja mustaoranssit liput (sääntöjen vastainen ajo tai ajoneuvo) sekä punaiset liput (lähtö keskeytetty esim. onnettomuuden takia)
- Kilpailussa ratakorttiin kirjataan vaurioiden aiheuttamat korjaustarpeet
- Ambulanssiraportti

Moottoripyörät:

- Kilpailuissa kirjataan kilpailun johdon määräämät mustat ja punaiset liput.
- Ambulanssiraportti

Hyvinkäällä tiedostettiin, että yllä oleva lista koskee vain kilpailuja – noin yhtä prosenttia ratojen aukioloajoista. Esimerkiksi harjoitteluisissa tapahtuneista vahingoista ei välttämättä alueen haltijat saa mitään tietoa. Hyvinkään UA:n alueilla radoilla on aina paikalla valvoja jos rata on auki harjoittelulle. Tämä helpottaa pilotin yhteydessä kehitetyn tapahtumalokin täyttämistä. Tapahtumaloki on lain mukaan pakollinen dokumentti.

Tapahtumalokin idea on, että kirjataan ylös rata-alueen tapahtumia ja kehitetään niiden pohjalta alueen turvallisuutta. Monella radalla on haasteena se, että somessa kyllä kirjoitellaan radan vaarallisuudesta, mutta faktoja ei kirjaa kukaan muistiin. Asioiden kehittäminen ilman todellista tietoa on turhaa puuhastelua!

Seuraavassa muutama esimerkki tapahtumalokin riveistä:

Päivä	Nimi	Tapahtuma	Syy, aiheuttaja	Kohta	Toimenpide	Toteutus
4.5.2017	Soranan Y	Rata vaarallisen rökkyinen	Talvi	13.1 Rata lanattu + sorastettu kivituhkalla		13.5.2017

Tässä HyUA:n ratamestari on todennut radan olevan vaarallinen talven jäljiltä.

Vaara liittyy vaararekisterin kohtaan 13.1.

Reilun viikon päästä rata on kunnostettu.

Y Soranan on täyttänyt 4 ensimmäistä kohtaa, turvallisuusvastaava loput. Usein on kysytty, että kenen tehtävä on täyttää tapahtumalokin eri kohdat. Yksisellitteistä vastatusta ei voi antaa – ratkaisu riippuu kunkin toimijan toimintatavoista.

Päivä	Nimi	Tapahtuma	Syy, aiheuttaja	Kohta	Toimenpide	Toteutus
23.5.2017	Kaisla J	Helatorstai JM kaato, kuljettaja toimitettu jatkohoitoon. Auto törmäsi kaiteeseen pisteiden 2 ja 3 välillä	Normaali kilpailutilanne	7.2	Ehdotus: ulkokurvissa oleva kaide poistetaan, korvataan hiekkakasoilla	18.6.2017

Tässä HyUA:n kilpailun turvapäällikkö on kirjannut tapahtuman. Esimerkin tapahtuma on mukailtu erään todellisen elämän tapahtuman pohjalta.

Vaara liittyy vaararekisterin kohtaan 7.2.

Kaisla on kirjannut myös korjausehdotuksen vastaavan onnettomuuden välttämiseksi.

Todettakoon tässä, että ehdotettu muutos on myös toteutettu.

Päivä	Nimi	Tapahtuma	Syy, aiheuttaja	Kohta	Toimenpide	Toteutus
8.8.2017	Vahtinen K	Harjoittelija sai haavoja käteensä vaihtaessaan renkaita	Vahinko		8.2 Annettu ensiapu, haava puhdistettu ja teipattu. Ohjeistettu käymään terkkarissa tarvittaessa	8.8.2017

Radalla harjoittelupäivä. HyUA:n edustaja kirjannut tapahtuman ja suoritettut toimenpiteet.

Nyt on dokumentoitu, että on osattu toimia oikein!

Ilman kirjausta tapauksesta ei turvallisuusvastaava olisi tiennyt mitään. Entä sitten, kun asia olisi tullut esiin vaikkapa vakuutusjuttuna? Mistä seuran puheenjohtaja olisi osannut vaikkapa puolen vuoden päästä kertoa faktoja ilman tapahtumalokia, kun vakuutusvirkailla soittaa ja kysyy lisätietoja käden vaivattua pidempään esimerkiksi jatkuvien tulehdusten muodossa?

Päivä	Nimi	Tapahtuma	Syy, aiheuttaja	Kohta	Toimenpide	Toteutus
3.9.2017	Vahtinen K	Harjoittelijan autosta valui pieni määrä öljyä radalle pisteen 4 kohdalla auton ollessa pysähtyneenä.	Tekninen vika		19.1 Soitettu 112, palokunta kävi siivoamassa	3.9.2017

Radalla harjoittelupäivä. HyUA:n edustaja kirjannut tapahtuman ja suoritettut toimenpiteet. Loistavaa, että on soitettu ympäristöluvan ja pelastuslain mukaisesti numeroon 112. Meidän radoista melkoinen osa sijaitsee pohjavesialueella ja litra öljyä pilaa miljoona litraa pohjavettä. Ympäristövahinkojen korvaussummat ovat hyvinkin suuria ja niitä voi todennäköisesti välttää pyytämällä pienenkin vahingon sattua apua.

Päivä	Nimi	Tapahtuma	Syy, aiheuttaja	Kohta	Toimenpide	Toteutus
2.10.2017	Topparoinen	Seuran XXX kilpailussa kivi lensi lippupisteeseen 2, toimitsijalle mustelmia + silmälasit hajosivat	Toimitsija sijoittunut väärin		9.3 Toimitsija tarkastettu ambulanssissa. Vakuutus käytännöt ohjeistettu. Ehdotus: Pisteeseen taakse rakennetaan tasainen alue, jolloin liputtajat voivat seistä kauempana radasta; radan varteen liputettaessa.	2.10, ehdotusta ei voida toteuttaa

Tämä pohjautuu erääseen vanhaan todellisen elämän tapahtumaan. Yksityiskohtia on muunneltu. Radalla oli ratavuokraajan kisa. Toimitsija loukkaantui. Potkustartin UA:n turvapäällikkö on kirjannut tapahtuman + lippupisteiden rakennemuutosehdotuksen.

Ehdotettu muutos on teknisesti mahdotonta toteuttaa; toisenlainen ratkaisu on suunnitteilla.

Tukes-ilmoitusta (katso kohta 12) ei ole ilmeisesti tehty ?

Asetuksen kohta 12 - Menettely kuluttajaturvallisuuslain 8 §:ssä säädetyn ilmoitusvelvollisuuden noudattamiseksi.

Laki on selkeä – onnettomuuksista ja likipitäen tilanteista on tehtävä Tukesille heidän verkkosivuillaan olevalla lomakkeella ilmoitus.

Eri asia on sitten mikä on onnettomuus / likipitäen tilanne ? Onko kyseessä onnettomuus, kun jokkisauto törmää hiekkakasaan?

Pilotin aikana asia rajattiin näin:

Moottoriradoilla tapahtuvat onnettomuudet voidaan jakaa kahteen ryhmään: Lajille ominaiset tapahtumat ja onnettomuudet mukaan lukien likipitäen tilanteet.

Lajille ominaiset tapahtumat tunnistaa karkeasti seuraavasti:

- Eivät vaadi kohdehenkilön kuljettamista välittömästi jatkohoitoon.
- Esimerkkejä auton ajautuminen penkkaan, kompastuminen ja katsojan kellahtaminen tuolin hajottua - seuraus katselijan naarmujen hoito.

Onnettomuudet ovat isompia tapahtumia. Ne vaativat kohdehenkilön kuljettamisen välittömästi jatkohoitoon. Jos syntyy merkittäviä korivauriota tai radan rakenteiden merkittävät vauriota kyseessä on onnettomuus. Esimerkkinä auton raju kaato ja kuljettajan loukkaantuminen, käden polttaminen varikon hitsauspaikalla. Onnettomuuksia ja likipitäen tilanteita syntyy myös renkaan lentäessä katsomoon. Tukesin sivuilla oleva onnettomuusraportti on täytettävä.

Tilanteen tekee haastavaksi se, että varmuus siitä onko kyseessä onnettomuus vai ei välttämättä synny heti tapahtumapaikalla. Lievä ei kiireellistä hoitoa vaativa loukkaantuminen voikin jonkin ajan kuluttua muuttua vakavaksi.

Kaikista vaara- ja likipitäen tilanteista on pidettävä kirjanpito. Oleellista on se, että kirjanpito täytyy pitää aina kun rata on auki ja myös vuokralaisten toimiessa alueella.

Myös tämä lain kohta on hyvä pitää mielessä:

Jos toiminnanharjoittaja saa tietoonsa tai hänen tulisi ammattitaitonsa perusteella hallussaan olevien tietojen perusteella pystyä päättämään, että kulutustavarasta tai kuluttajapalvelusta aiheutuu vaaraa jonkun terveydelle tai omaisuudelle, hänen on ilmoitettava tästä välittömästi Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle. Toiminnanharjoittajan on samalla ilmoitettava, mihin vaaran poistamiseksi tarvittaviin toimenpiteisiin hän on jo ryhtynyt vaaran takia.

Tämä kohta viittaa vaararekisteriin, johon tutustumme tuonnempana.

Asetuksen kohta 13 - Miten (turvallisuus)suunnitelmaan sisältyvät tiedot saatetaan palvelun tarjoamisessa mukana olevien tietoon.

Tämän kohdan sisältö on käsitelty Hyvinkään pilotissa osin jo aiemmin ja siksi tähän on kirjattu vain seuraavat faktat:

- Toimitsijoille toimitsijaohje, suulliset ohjeet.
- Kilpailijoille säännöt ja kilpailijainfo, mahdollisuus tutustua rataa (lajikohtaisesti)
- Harjoittelussa kirjallinen radankäyttösopimus
- Muut tapahtumat: Tapahtuman järjestäjän turvallisuusasiakirja

Asetuksen kohta 14 - Mitä kulutustavaroista ja kuluttajapalveluksista annettavista tiedoista annettussa valtioneuvoston asetuksessa (613/2004) säädettyjä tietoja annetaan palveluun osallistuville ja palvelun vaikutuspiirissä oleville ja miten nämä tiedot annetaan.

Asetuksessa 613/2004 määritetyt tiedot tuli Hyvinkäällä annettua jo muissa turvallisuusasiakirjan kohdissa. Asetukseen kannattaa kuitenkin tutustua, ettei mitään huomionarvoista jää pois !

Vaararekisteri

Seuraavilla sivuilla on Hyvinkään pilotissa syntynyt vaararekisteri. Se on jaettu neljään osaan – katselijat, kilpailijat, toimitsijat ja kaikille yhteiset vaarat.

Sarakkeet ”Toimenpiteet vaaran eliminoimiseksi” ja ”Toimintaohjeet vaara- ja vahinkotilanteita varten” on jätetty tässä esityksessä tyhjäksi. Näin siksi, että toimenpiteet vaihtelevat radoittain/tapahtumittain. Ne on hyvä pohtia tapauskohtaisesti. Kaikkia tässä olevia ennakoitavia vaaroja ei varmastikaan ole kaikilla radoilla ja toisaalta tästä varmasti puuttuukin vaaroja. Idea onkin, että rekisteriä ylläpidetään tapahtumalokien perusteella.

Vaararekisteri (-kirjanpito) on lain mukaan pakollinen.

Vaararekisteri	Kilpailut ja harjoitukset	Hyvinkään Vauhtipuisto	
<u>Vaara ja riski</u>	<u>Kuvaus</u>	<u>Toimenpiteet vaaran eliminoimiseksi</u>	<u>Toimintaohjeet vaara- ja vahinkotilanteita varten</u>

Katselijat

1.1	Liikenneonnettomuus	Liikenne autokatsomoihin	
1.2		Järjestäjän huoltoliikenne	
2.1	Onnettomuus kilpa-radalla	Kilpa-ajoneuvo syöksyy katsomoon, ajoneuvon osia lentää katsomoon (esim. rengas), radan rakenneosia, kiviä jne. lentää katsomoon	

3.1	Katselijan väärä sijoittuminen	Kilpa-radalla liikkuvat katselijat, vaarallisilla alueilla liikkuvat katselijat, huoltoteillä liikkuvat katselijat
4.1	Vaarat varikolla ja huoltoteillä	Liikkuvien kilpa- tai huoltoajoneuvojen osuminen
4.2		Huoltotöiden tapaturmat
5.1	Onnettomuudet kilpailijan asemassa	Katselija osallistuu esim. vip-kyydissä. Katso kohta kilpailijat.
5.2		Maallikoiden ajotapahtumat
6.1	Suuresta paikalla olevasta ihmismäärästä johtuvat tapahtumat	sairaskohtaukset, tapaturmat

Kilpailijat,
harjoittelijat

7.1	Onnettomuus kilpa-radalla	Ajoneuvojen törmäminen, kaatuminen
-----	---------------------------	------------------------------------

7.2		Törmäminen radan rakenteisiin
7.3		Ajoneuvojen tulipalo
8.1	Vaarat varikolla ja huoltoteillä	Liikkuvien kilpa- tai huoltoajoneuvojen osuminen
8.2		Huoltotöiden tapaturmat
8.3		Tulipalo
8.4		Kilpailijoiden ja harjoittelijoiden mukanaan tuomat rakennelmat esim. teltat ja kemikaalit

Toimitsijat

9.1	Onnettomuus kilpa-radalla	Kilpa-ajoneuvo syöksyy toimipaikalle.
9.2		Ajoneuvon osia lentää toimipaikalle (esim. rengas)
9.3		Radan rakenneosia, kiviä jne. lentää toimipaikalle.
9.4		Kaatuminen toimitsijan väistäessä.
9.5		Toimitsijan jääminen radalla tai huoltoteillä liikkuvan ajoneuvon alle
9.6		Tulipalo
10.1	Vaarat varikolla ja huoltoteillä	Liikkuvien kilpa- tai huoltoajoneuvojen osuminen
10.2		Huoltotöiden tapaturmat
10.3		Tulipalo

11.1 Altistuminen melulle Korkea keskimääräinen melutaso, voimakkaat melupiikit

Kaikkia koskevat vaaratilanteet

(koko tapahtuma-alueella)

12.1 Onnettomuudet radan lähialueella tulipalo, vaarallinen aine ilmassa, ilma-alukset (myös dronet), vaarallisten aineiden kuljetukset, ydinonnettomuudet

13.1 Luonnonilmiöt rankkasade, rakeet, lumi, pakkanen, jää, sumu, kova tuuli, helle, ukkonen, pimeys

14.1 Majoittumisessa tapahtuvat onnettomuudet tulipalo, vaaralliset aineet, liikenne

15.1 Infrastruktuuri tulipalo, sähkökatkot, sähkölinjat, vesihuollon häiriöt, tietoliikennekatkot, kuulusjärjestelmän häiriöt, kulkuväylät

16.1 Eläimet hirvet, peurat, porot, pedot, käärmeet, hyönteiset, kotieläimet jne.

17.1	Ihmisen aiheuttamat	terrori, ihmisen odottamaton käyttäytyminen, ilkivalta, aktivismi, rikollisuus, tahattomat vahingot
18.1	Liikenneonnettomuus	Saapumis- ja poistumisliikenne
18.2		Pysäköintialueet
18.3		Liikenne autokatsomoihin
18.4		Järjestäjän huoltoliikenne
18.5		Traileriparkit
19.1	Ympäristövahinko	Ajoneuvojen nestevuodot Vaaralliset aineet

Lopuksi:

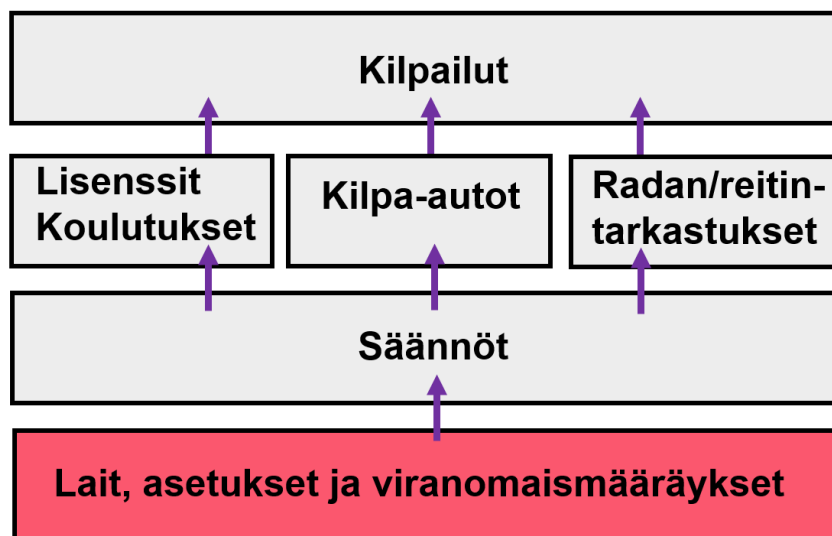
Kun nyt tarkastellaan tässä esitettyjä asioita uskallan todeta, ettei tässä ollut juurikaan mitään uutta moottoriurheilulle. Käytännössä kaikkea tätä on tehty jo vuosikausia. Ainoa uusi asia on vaatimus dokumentoida tapahtumia.

Kutulain henki on siis seuraava:

Dokumentoi -> ylläpidä vaararekisteriä -> kehitä turvallisuutta faktojen perusteella.

Koulutustapahtumissa esille tuli seuraava ajattelutavan muutostarve:

Tällä hetkellä me ajattelemme hyvin kilpailu / sääntökeskeisesti. Moni omaa näkemyksen, jonka mukaan sääntöjä noudattamalla toimimme oikein. Moottoriurheilun säännöissä ei kuitenkaan oteta kantaa useaan lakien, asetusten ja viranomaismääräysten määrittelemään seikkaan. Toisaalta ei ole järkevääkään – eihän sääntökirjaan kannata kirjoittaa ja ylläpitää lakeja ja asetuksia. Siksi on perusteltua ajatella aina, että turvallisuus perustuu oheisen kuvan mukaiseen rakenteeseen:

Enimmän osan ratojen aukioloajoista voimassa on vain punainen laatikko – lait, asetukset ja viranomaismääräykset! Säännöt koskevat vain kilpailuja.

Turvallisuutta kehitettäessä painopiste kannattaa olla yhdessä kehittämässä. Syyllisten etsintä ei johda mihinkään. Toimitaan ratkaisukeskeisesti, ei ongelmakeskeisesti. Ensisijainen tavoitteemme on: vältetään vakavat loukkaantumiset. Kehitetään turvallisempaa moottoriurheilua.